

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTEZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

M megjelenik minden vasárnap egy (nyolc) példányban.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:	A hirdetések árszabálya: A pályázati hirdetéseknek minden egyes szárt minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.
Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.	BUDAPEST,	Egyéb hirdetéseknek: egész oldal ... kor. 22 — negyed oldal ... kor. 8 — fél oldal ... kor. 16 — nyolczad oldal ... kor. 4 —
Előfizetési ár: egész évre kor. 6 — Kéziratokat nem küldünk vissza.	Szentkirályi-utca 28b. sz. 2. (SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)	A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Néhány szó a katolikus segélyalapról.

Minden humánus intézmény csak úgy állhat fenn, ha célja elérésében sokak hathatósan támogatják. Kevésből kevés, semmiből csak semmi lesz. Segíts magadon és megsegít az Isten. Amint sült galamb eddig senkinek szájába nem repült, ép úgy ne várjunk támogatást, életet oly intézménytől, melyet úgy erkölcsileg, mint anyagilag nem támogatunk. Erkölcsileg támogatjuk, ha feltétlen bizalmunkat a vezetőség kezebe helyezzük s az intézmény célját, jó hírét másokkal megismertetjük s ezekből kifolyólag őket az intézmény köteleibe való beleépésre serkentjük. Az anyagi támogatás ennél többet ér. Lám a mehecskék mire képesek! Erőiket nem forgásolják széjjel, mert céljuk egy és ugyanaz: gyűjteni, dolgozni addig, míg oly alapot teremtenek elő, mely szükségletüket a legkritikusabb időben fődözze.

Erköleli kötelességünk úgy a magunk, mint családunk jövőjét biztosítani. Vonatkozik ez különösen reánk, kath. tanítókra, kiknek ez életben nem a legényesebb anyagi állapot jutott osztályrésül. Már most nehéz anyagi gondokkal küzdünk, már most, midőn a legjobb egészségben és erőben vegezzük kötelességünket. De mi lesz velünk és hozzátartozóinkkal, ha fizikai erőnk bennünket idő előtt elhagy? Mi lesz családunkkal, ha a halál az előtt sorából kitep? O, kedves kartsáim, iszonyatos dolog ez!

Nyugdíjgyűnk még most sem érte el a méltányosság azon fokát, mely öreg napjainkban kevélyes megélhetést biztosíthatna; sokaknál ez csak állélel kegydíj, mely a tanítót csak a legvégsőbb nyomorúságtól menti meg, de gondteljes életet nem biztosít öreg napjaira. Pedig ki az, aki öregségében nyugalmas életet érdemel, ha nem a tanító?

A tanítónak mint családapának is vannak kötelezettségei, melyek alól nincs kibúvó; s ha ezt mégis megteszi, könnyelmű lépése a szívtelen-séggel határos. Gondoljunk ártatlan gyermekeink jövőjére és mindazon eshetőségekre, minnek mi —

mint halandó emberek — ki vagyunk téve. Senki közülünk a sors könyvét nem olvasta: életünk végörája minden pillanatban üthet. Könyvü lehet nekünk a föld, mely bennünket takar? nyugodtan pihenhetünk az anyaföld öleiben, ha családunkat, apró gyermekeinket minden támasz, minden segítség nélkül hagytuk az élet zajában, nyugodt lehet-e örök álmunk?

Mindezen eshetőségeket kikerülendők, lépünk haladéktalanul egy oly humánus intézmény köteleibe, mely hivatva van úgy jómagunk, mint családunk jövőjéről gondoskodni. Ez az intézmény, mely áldásait már hűsz esztendő óta szórja, az *országos kath. tanítók segélyalapja*. A mostani viszonyaiban azonban korántsem felelhet meg azon magasztos célnak, melyert létrehozták: amolyan gyöngye alapon nyugvó szűk épüleetské az, mely csak keveset fogadhat barátságos hajlékába. Naggya, életképesse tenni e segélyalapot, egyenesen a mi kötelességünk. Sokan vagyunk, azt el ne felejtsük! Sok kevés, sokra megy! Csak legyen meg a bizalom és ezt kövesse az akaratot jellemző tett: és egy tágas palotává varázsoljuk ezt a szűk hajlékot! Jöjjön aztán, aminek jönnie kell, nem kell semmitől sem tartanunk, mert lesz egy refugiumunk, mely úgy családunkat, mint bennünket szívesen fogad védő szárnyai alá.

Tudom, hogy sok tanító ezeket fejcsóválva olvassa, mimellett arra a megszokott gondolatra ébrednek: megint csak fizetni és csak volna mi-ből. Belátjuk, hogy a tanító különféle címeken sokat fizet, ami nyomorúságos fizetésével nem a legegényesebb arányban áll, beválljuk, hogy legyen csak egy pár koronáról szó, már azok kiadása is az anyagi egyensúly megbillentésével jár. De ahol családunk jövőjéről van szó, ott egynehány korona nem számíthat.

De ismerjük-e ezen segélyalapot? ismerjük-e nemes intencióit? Nem hiszem! Mert ha ismer-nők, abba már regen beleptünk volna! Hogy nem ismerjük, annak okát csak magunknak tulajdo-nítsuk, mert bizony szó ide, szó oda, szomorú dolog az, hogy a tanítók jelentékeny része fázik

a tanügyi lapok olvasásától. Folyvagyatlanul olyan helyre kerülnek azok, hol a porlerakodásnak esendés alapjául szolgálnak.

Végeztül a közügy érdekeiben arra kerem a kath. segélytanügyvezetőséget, hogy ezen alap célját, a társasági díjakra vonatkozó feltételeket tanügyi lapokban ismételtén közzetenni sziveskedjék, hogy egyrészt ezen mindenkör aktuális ügy a napirányról le ne kerüljön, másrészt mindazon tanítónak, kik e segélyalapot eddig nem ismertek, utbaigazításul szolgáljon.

Tömjönüljünk! Cseppekből áll az ocean!

Dóczi-Fürészé.

Weber Aladár.

A tisztaság.

Nem a fizikai, az erkölcsi tisztaságnak szenteljük e sorokat. Annak, ami az embert az állattól az erkölcsi téren legszöbben megkülönbözteti, de ami megdöbbenetön hanyatlóban van mostanság a társadalom minden rétegében.

E jelenség okait vizsgálva, ezek között első helyen kell említenünk a vallásos szellem hanyatlását. A testiség ellen való sikeres küzdelem a legbensőbb vallásosság mellett is szerföltt néhez (az volt minden időben), vallás nélkül meg sokkal nehezebb, a műveltség alacsonyabb fokán álló embernél esakiem lehetetlen. Az «fajta» vétkek ugyanis jobbara titkosak és ha nincs a mindentlátó Isten, aki előtt nincs titok még a szív redői között sem, egy hatalmas fékkel kevesebb, mely az embert a testiség örvényébe a rohanástól visszatartja.

A másik nagy ok a mértéktelenség az ételben és italban. A rendetlen táplálkozás, az izgató ételek és italok, az ezekkel lepton nyomon tapasztalható visszaélés a társadalom minden rétegében beigazolhatólag táplálják a rendetlen hajlamokat.

A harmadik nem kisebb ok a társaság, a színház, az irodalom esabitása.

Szomorú, végtelenül szomorú dolog s a művelődés nagy teltszínességet mutatja, hogy az emberek meg az úgynevezett «jó társaságokban» is akképen «mulatnak», hogy ivás mellett a nemzeti köréből vett «szellemesség»-ekkel traktálják egymást. A legártatlanabb szónak rejtett célzatait keresik és magyarázgatják. Társaságukban állandóan «szindely van a házon». Ha nő lép a «mulató» kompániába, nyomban halotti esend támad. Ez a esend hangosan beszél. Elárulja, hogy olyan dolgokról folyt a szó, amelyekről nők előtt tovább beszélni restelkedés nélkül még sem lehetne.

S mit tesz a nő a legtöbb esetben? Teszi magát, mintha nem tudná, miről beszél a esend. Befele pedig mosolyog rajta, milyen naívnak tartják ot a férfiak. Mintha bizony ok (a nők) nem ugyanúgy «mulatnának» maguk között, mint a férfiak «maguk között!»

A társaságnak ez az alacsony színvonala minél lejjebb szállunk a társadalmi osztályok körében,

annál jobban súlyod egész az undort kelto tragárságig.

A társaság mellett ott a színház, mint a tisztaság ellen való vétkek gondosan apolt melegágya. Akik a színházat látogatják, vagy a színműirodalmat figyelemmel kísérik (amennyiben a szodónita irányzat megvetésére elég erősek) lelik mely fölhaborodásával lajjak ezen intézmény pusztítását. A nemzeti viszonyokra vonatkozó ketertelmségek, célzások, nagyon sokszor open nem ketertelmu szenürozások valóságos keritökké teszik a színházakat s impulzust adnak a tisztaság ellen való merényletekre. A nemzeti élet föllendülése kezdeten hazafias intézményekül szervezett, közöltségen segített színházak a legtöbbszor a szellem megfertözo, a nemzeti elfajulás iskolái.

Ott van a tisztaság negyedik nagy okául az irodalom, melynek pornografikus termékei minden rejtett zugba beférköznek, miként a levegő es megmergezik az embert még zsenge korában, mielőtt ellentálló erejét az okszerű nevelés kifejthette volna.

A pornografikus irodalom a szellem pálinka-itala, mely épolyan módon megfertözo, degenerálja a szellemet, tönkreteszi az akaratot, mint a pálinka a testet s közveve az erkölcsi embert.

A pornografikus irodalom pusztítása világszerte érezhető, jobban azonban talán sehol sem, mint nálunk.

A védekezés megkezdődött immár ellene magában az elfajulás klasszikus hazájában, Franciaországban is. A lapok közlése szerint Bordeauxban kongresszus volt a pornografia ellen, mintegy 4000 résztvevővel. A szónokok között képviselve voltak az összes partok, miből nyilvánvaló, hogy a küzdelem egyetemes jellegű. A tárgyalások során fölmerült eszmékből es határozatokból ki kell emelnünk a következő közérdekű részleteket.

Erre a kérdésre, hogy mi a pornografia, *Comte* lelkész a következő szellemes meghatározással válaszolt:

— Hol kezdődik a pornografia es hol van vége? Ez, uraim, ep olyan, mintha azt kérdeznök: hol kezdődik a nap es hol végződik az éj? Zárják be egy szobába a tizenkét leghíresebb pornografikus írót, tegyék elébük összegyűjtött műveiket es kérdezzék meg, mi a véleményük ezekről? Azt fogják mondani, hogy ezek a világ legártatlanabb dolgai. Ha azután arra kerjük őket, mutassák meg könyveikben azt a részt, amelyet gyermekeiknek olvasmányul odaathatnak, mit fognak felelni? Semmit. Szegyenkezve fogják lesütni szemüket. Nos tehát, mi azt akarjuk, hogy óvják es tiszteljek a gyermekek lelkét!

A kongresszus egész sor radikális határozatot hozott. A többi közt az a jogot kéri a pornografia ellen alakult egyesület számára, hogy a bünösöket a fenytő rendőrbiroság elé idézhesse. Azt az ellenvetést tették, hogy az ilyen jog bilmesbe verné a művészetet es irodalmat. Bönenger szenátor erre így válaszolt:

— A nagy, az igazi művészetnek semmi köze a

pornogr...
nes. A...
A porno...
sorban...
antik...
ban p...

A kö...
határoz...
mini-ze...
1898-ba...
pályaud...
könyvek

Indul...
galom...
szélesek...
egy a...
hogy a...
nem sz...
nül ne...
leküzde...
hogy a...
egészse...

A jó...
a tanít...
mondju...
kezünk...
összege...

Barn...
tásos sz...
vötre...
házak...
sára...
ez nem...
jelentő...
minden...
eljárna...
tanítva...
töknék...
ban. M...
künné...
detszu...
zöket s...

A m...
rendetl...
mint a...
A jó...
oldal...
vái es...
az meg...
tatásra...

Ha...
-unkka...
etes, s...
életnek...
feveszt...

A k...
fő kel...
körünk...
előada...
lepnék...
maguk...
ban ve...

pornográfiahoz. A meztelenség is lehet szemérmes. A régi görögök antik szobrai ártatlanok. A pornográfia a tartásban és a mozdulathoz elsősorban az arckifejezésben van. Tegyük csak egy antik szoborra egy grizzelt kihívó arcát és nyomban pornográfia lesz.

A kongresszus még más, sokkal komolyabb határozatot is hozott. Fölszólítja az igazságügy-minisztert, hogy szerezzen érvenyt annak a már 1898-ban hozott törvénynek, amely megtilta a pályaudvarok könyvtárainak a pornográfikus könyvek és folyóiratok árusítását.

Indul-e nálunk is a közel jövőben hasonló mozgalom (még pedig az egész nagy kérdést fölelő szélesebb alapon), azt ma még nem tudhatjuk; egyet azonban már most is tudunk; tudjuk azt, hogy az iskolának a tisztaságellenes dolgokat nem szabad továbbra is behunyva szemmel, teltlenül nézni, hanem az adott eszközökkel a baj leküzdésére közre kell munkálnia. Oda kell hatnia, hogy a jövőben nemzedek a mainál tekintetben egészségesebb legyen.

A jövőben nagy érdekei megkövetelik, hogy a tanítót áthassa felelősségének tudata; ne csak mondjuk, hanem *érzezzék* is, hogy a jövőben a mi kezünkben van és eszelekedjünk érzelünknek, felelősségünknek megfelelően.

Bármily jellegű iskolában a nevelés ápolja a vallásos szellemet, a tanító mutasson példát a vallásos életre. És támogassuk minden erőnkkel az egyházak szolgálait a vallásos, erkölcsös élet biztosítására irányzott törekvéseikben. Ne mondjuk, hogy ez nem a mi dolgunk, mert nemcsak ez a nagy jelentőségű nevelői példa és ténykedés, hanem minden ami dolgunk, mely minket a nevelés céljának megközelítéséhez vezet. Adjunk példát tanítványainknak s a minket figyelő felnőtteknek a mértékletességre az ételben és az italban. Mértékletelenedni úgy sínes miből, ha egyikünk-másikunk megsemmisít ad példát a józan életre, életük szükségleti dolgoktól vonja el az anyagi eszközöket s ezekben szenved nagy szükséglet.

A mértékletes, józan ember kevésbé rabja a rendetlen indulatoknak s a szája sem jár úgy el, mint a mértéklet nem tartóknak.

A jó példát mutató tanító azonban nemcsak példájával hathat a józan életre, hanem tanításával és szoktatásával is. Aki jó példát tud mutatni, az megszerezte a jogcímét az oktatásra és szoktatásra.

Ha tanítványainknak jó példánkkal s oktatásunkkal demonstráljuk, hogy az egyszerű mértékletes, jól önmegtartó élet a termékeny és hosszú életnek egyik fő feltétele, az oktató szó nem vesztzi el hatását.

A küzdelmet a színházak rombolása ellen is föl kell vennünk. És pedig elsősorban a hatáskörünkben. Mindenek fölött ne rendezzünk «színelőadásokat». Újabb időben mint valami epidémia lépnek föl az iskolai színelőadások, amelyek ugyan magukban véve nem veszedelmesek, de hatásukban veszedelmesekké lesznek, mert az ártatlan

dolgokról csakhamar átter a nép az ártalmasokra. Az ártalmatlanokat unalmasoknak fogja találni.

Az iskolai színelőadásoknak nagy hátrányuk meg az is, hogy a tanító igen nagy fáradtságba kerülnek, erejét bémítják, az érdemleges föladatoktól részben elvonják.

Érvényesítse továbbá a tanító befolyását arra nézve is, hogy a színház helyett a nép megfelelőbb szellemi élvezethez jusson. (Estélyek, hangversenyek stb.)

Ami a pornográfikus irodalom romboló hatásának ellensúlyozását illeti, mindenek fölött oda törekedjék a tanító, hogy az általa nevelt nemzedék ne tanúsítson fogékonyságot a mérgeg iránt. Elsősorban a tanító legyen tiszta, nemes a beszédjében és viselkedésében. Elszólásokat ne engedjen meg magának; ne tüsszön mosdatlanszajúságot. Ne hagyja magára a gyermekeket, ne adjon alkalmat a kihágásra. Aztán adjon a gyermekek szellemi életének nemesebb irányt, mely lelküket betöltse; ne engedjen helyet a nemtelenek. Foglalkoztassa a gyermekeket; ne engedje, hogy az ördög párnájára heveredjenek.

A nemes célzatú olvasmányok kiválasztása s forgalomba hozatala, a pornográfikus termékek kiszorítása, a mióta az illetékes hatóságok a jó olvasmányok kiválasztása iránt intézkednek, jelentékenyen meg van könnyítve. Csak áldozatkész buzgalom és kitartás kell hozzá.

Az olvasmánykiválogatás azonban nem elég. Ez csak a könnyebb része a dolognak. A nagyobb, a nehezebb az, hogy az ismétlőiskolában, az ifjúsági egyesületben *tanítsuk meg az ifjúságot olvasni*. Amüt az elemi iskolában az olvasásból tanítunk, az jórészt gépies ügyesség. Az igazi (értelemmel) olvasás az ismétlő és továbbképző (ifjúsági egyesület) tanfolyamra marad.

E folyamokon kell megtanítanunk az ifjakat arra, hogy megértsék az olvasott mű szellemét, bele tudjanak helyezkedni annak érzelmi világába, megértsék, megszeressék erkölcsi vonatkozásait s vágy támadjon a szívükben, hogy életük folyásában e szellemhez, ez érzelemhez, ezen erkölcsökhöz alkalmazkodjanak.

Hogy az ifjúság ily irányú vezetéséhez hivatottság, a népnek önzetlen szeretete, gondos és lelkiismeretes készülése, céltudatos és áldozatkész eszelekvés kell, az magától értetődik.

Székelv-Udvarhely.

Ember János.

A Kath. Tanügyi Tanács ülése.

A Kath. Tanügyi Tanács szokatlanul népes ülést tartott márc. 30-án délelőtt 10 órakor a Szent-István-Társulat kistermében.

A Tanügyi Tanács ülését Ember Károly lovag, világi elnök 10 órakor nyitotta meg. Jelen voltak: Jordán Károly apát-plébános, Csávolszky József püspök, dr. Balics Lajos kanonok tanf. (Győr), Giesswein Sándor kanonok, orsz. képvis., Guzsvenits Vilmos (Esztergom), dr. Bilinsky Lajos (N.-Széchenyi), Haller József (Győr), Kovács Gyula (Szatmár), Keményfy Kálmán (Esztergom), Gerely József (Budapest), Számord Ignác (Esztergom), Barabás György (Sárvár), Dreisziger Ferenc (Kaloosa), dr. Karácsony Imre (Pécs).

Bertalan Vince (Esztergom), Rohm Nándor (Sopron), Oberhoffer (Esztergom), Augustin Imre (Budapest), Györfly János (Budapest) s nagyszámú vendég.

Ember Karoly melegen üdvözölte az egybegyűlteket, különösen a megjelent főtanfelügyelőket s fájdalommal ad kifejezést ama nagy csapás fölött, mely a Tanügyi Tanácsot nagynevű elnöke, dr. Steinberger F. halálával érte. Indítványozza, hogy emléke jegyzőkönyvileg örökítkessék meg s a nagyhízettsági ülésen emlékezzék meg róla. Elnök bejelenti, hogy Fehér Ipoly pannonhalmi apát és Bende Imre nyitrai püspök urak az őket ért kitüntetés alkalmából küldött üdvözlőre válaszoltak.

Jelenti, hogy Csernoch János országgyűlési képviselő a katolikus iskolaügyet támogató és partogató erdeményes szerepléséért a Tanügyi Tanács nevében küldött levelet üdvözölte.

Bemutatja továbbá a bíboros-hercegprímás következő levélét.

«230. sz. Nagyságos Lovag, elnök úr! Tisztelettel értesítem Nagyságodat, hogy jelen sorammal egyidejűleg Jordán Károly apát és szaniszlói plebános urat biztalm meg további végleges intézkedésig az országos Kath. Tanügyi Tanács ügyvivő (egyházi) elnöki tisztiségének viselésével kiváló tisztelettel Budapestre, 1905. március 5.

Vasváry Károly, bíbornok-hercegprímás.

Ember Karoly egy küldetés kiküldetését kéri az új elnök meghívására, kit belépésekor zajos éljenzéssel fogadják a nagyszámú egybegyűlt tagok és vendégek. Ember Karoly üdvözölte Jordán K. apát-elnököt: hiszi — úgy mond — hogy meleg szívvvel, lelkesedéssel jelent meg közöttünk, majd biztositja, hogy a Tanács részéről is meleg szívre, lelkes támogatásra fog találni. A Kath. Tanügyi Tanács ma már tonyező itt találkoznak: erő, szeretet és lelkesedés fermai, hogy Maria országában a kath. iskolát, ezen ősi hazafias intézményünket, ha kell megvédjük a támadások ellen és hogy azt mindenkor a kor színvonalára emeljék. Ezt a nagy kinevet bizta a bíbornok-hercegprímás ö. főmagassága. Elnök urra, kéri, hogy ezt elismert tehetőségével, ügybizalmával a jövőben félve őrizze, védje és hathatósan fejlessze. — Jordán apát, egyházi elnök nagyhatalmú beszédét lapunk múlt számában közöltük.

Barabás György a Tanügyi Tanács nevében megköszöni az új elnök beszédét s szívesen igéri a lelkes támogatást.

Ember K. örömmel jelenti, hogy a Tanügyi Tanács működésére eddig bémítolag ható anyagi akadályok megszüntek, amennyiben a nagyméltóságú püspöki kar intézkedése és kegyes adományja folytán a tanács rendelkezésére mintegy 1816 koronai folyosított. Ezzel kapcsolatban kéri a központi iroda sürgős föllállítását és berendezését, Bertalan szeretné, ha az egyházmegyei főtanfelügyelőségek állandó összeköttetésben állnának a központi irodával. Csávolszky püspök a kérdés megoldását az elnökre bízta, ami el is fogadtatott.

A létesítendő Országos Magyar Kath. Iskolaegyesület alapszabálytervezetere vonatkozólag a múlt püspöki kartól a következő levél érkezett.

«480. 905. sz. A kath. tanügyi tanács tek. Elnökségének Budapestre. A t. tanács által a kath. magyar iskolaegyesület alapszabályai ügyében a Nagymélt. püspöki karhoz intézett beadványára válaszolva, tudomására adom ezen a t. Tanácsnak, hogy a Nagyméltóságú püspöki kar 1904. évi október 20-án tartott tanácskozásában, tekintettel véven, hogy az egyesület a kath. és hazafias nevelésnek az államotó aramlattal szemben történendő megvédését és előmozdítását tette föladatává, a jegyzőkönyv 21. pontjának szavaira kifejtette, hogy az egyesületet, ha a bíboros-hercegprímás jóváhagyása után a kath. tanügyi tanács éltebe lépteti, tekintélyével és segítségével támogatni fogja. Fölkérem ennél fogva a t. Tanácsot, hogy a) alatt visszaszármatatott egyesületi alapszabályok végleges szövegezéséről gondolkodni és a munkálattal annak idején jóváhagyás és megerősítés végett hozzám bétérszteni sziveskedjék.

Budapestre, 1905. évi január hó 28-án.

Vasváry Károly, s. k., bíbornok-hercegprímás.

Ember K. indítványozza, hogy az alapszabályok elfogadása után az egyesület minél előbb akcióba lépjen s önjátja, hogy az egész mozgalom élére Csávolszky József urat körje föl a Tanügyi Tanács, Csávolszky az alapszabályok újabb megfontolását, megbeszélését kívánja, amibe Gerely József is esatlakozik. Az iskolaegyesület megalakítását előkészítő munkálatok végzésére kiküldetett egy Csávolszky J. püspök elnöklésével Ember K., dr. Zeller Vilmos, Gerely J., Györfly János, Szamord Ignác, Keményfy Dámet, Guzsvenitz Vilmos, Barabás György és Rohm Nándor tagokból álló bizottság, mely május 27-ki ülésszékén alakítja meg az egyesületet, ezzel ünnepeken meg a Tanügyi Tanács a bíboros-hercegprímás aznap tartandó aranymiséjét. Bertalan V. az anyagiak érdekében kívánatosnak tartja, hogy az egyházmegyék új célú alapítványai az egyesületben koncentráltsanak. Balics L. kanonok a leérkezett tervezetnek a tárgyalását már most szükségesnek tartja, mert csak akkor szövegezzhető az véglegesen, ha a Tanács részleteiben is elfogadta azt. Dreisziger kinyomattatná a tervezetet, hogy az a május 27-iki ülésszékén részleteiben letárgyalatnék. Doctor Bilinszky L. indítványára a most folyó ülés tárgyalta le a tervezetet, melyet csakely módosítással a Tanügyi Tanács magavé tett.

«580. 905. sz. A kath. Tanügyi Tanács tekintetes Elnökségének Budapestre. A magyarországi latin és görög szert. rón. kath. tanító- és tanítónékepző-intézetek tanításterve ügyében múlt 1904. évi április 30-án 10. sz. a keit előterjesztésére válaszolva tudatom, hogy a Nagymélt. püspöki kar a munkálattal múlt évi október 19-én tartott tanácskozásán tárgyalás alá vette és arra nézve a következő határozatot hozta: «4. A közölt tanító- és tanítónékepző-intézeti tanításterve a püspöki Kar elfogadja. Midőn a t. Tanácsot ezen határozatról értesítem, fölkérem, sziveskedjék előterjeszteni azon tervét és szándékát, amely szerint a) alatt visszaszármatatott munkálattokat kinyomtatni és így minden érdekelt számára könnyen hozzáférhetővé tenni akarja.

Ezen javaslat vétele után fogok majd a tanterv elebéléptetésére vonatkozó intézkedésekről gondoskodni. Várva e javaslatot, jóindulattal maradok Budapestre, 1905. évi január hó 28-án. Vasváry Károly, s. k., bíbornok-hercegprímás.

«581. 905. sz. A katolikus Tanügyi Tanács tekintetes Elnökségének Budapestre. A katolikus Tanügyi Tanács által a magyarországi latin és görög szertartású római katolikus népiskolák tanításterve ügyében múlt 1904. évi március hó 16-án 9. szám alatt a Nagyméltóságú püspöki karhoz intézett beadványra válaszolva, a munkálattal történt visszaszármatatása mellett tudatom ezennel, hogy a Nagymélt. püspöki kar 1904. évi október 19-én tartott tanácskozásában a következő határozatot hozta: «3. A magyarországi latin és görög szert. rón. kath. népiskolák bemutatott tanítástervét a püspöki Kar elfogadja». Ezen határozat tolytan, hogy az életbeléptetés iránt megfelelő intézkedéseket lehessen tenni, fölkérem ezennel a t. Elnökséget, sziveskedjék a kézirat kinyomtatására nézve véleményét, tervet előterjeszteni. Sziveskedjék tudatni, mily módon szándékozik a munkálattal sajtó útján való közzétételét eszközöletni, hogy azt minden iskola, minden tanerő és mindenki, aki iránta érdeklődik, könnyen, jutányosan megszerezhesse. Midőn ezen kérdésekre vonatkozólag a t. Tanács jelentését és javaslatát kérem, jóindulattal maradok Budapestre, 1905. évi január hó 28-án. Vasváry Károly, s. k., bíbornok-hercegprímás.

«A püspöki kar a katolikus népiskolai tankönyvek bíráló-bizottságára vonatkozó szabályzatot elfogadja: a javaslatba hozott bíráló tagok névsorát pedig azon feltetésben, hogy katolikus iskoláknál működnek, tudomásul veszi.» Elnök előterjeszti a következő föhatósági leiratokat és intézkedéseket: Nagy vitát provokált e határozat, mert a megerősített névsorban oly kiváló és jövevű katolikus tanáriak is vannak, kik nem katolikus iskoláknál működnek.

A népiskolai tankönyveket bíráló bizottság tagjait kinevezettek: Nogely István, Petrovácz József, Guzsvenitz Vilmos, Novák Lajos, Haller József, dr. Zeller Vilmos,

Ember K. Galler Kri-
pár, Herc-
Imre, Csá-
ger Ferenc,
Imre, Erd-
György,
Egyes K-
Károly, U-
Lajza Laj-
Rezső, Es-
Imre és K-

A kép-
közölg g-
tervét az
elkészít-
másoknak
nak megf-
tanterve-
a hitami
Mallath g-
bizottság
kar kötel-
més pótl-
selem
matásán-
István-Ta-
Tanügyi
tis. Bilh-
kötne ki,
Tanács a-

A kat-
zatát a r-
gatta, a
valamint
megküld-

A ta-
szakfély-
Tanügyi
pöki kar-
lására d-
fö. A Ta-
volszky
gári iske-
ügyében
karhoz

dött biz-
aranyim-
javasolj-
Alka-
A Ta-
május 2-
Dre-
gos szö-
vezetét,
tárgyalá-
tározza.

Emb-
dr. Zeller
gyűlés-
nyes gy-

A t-
fősága
leginká-
terfö-
selőg-
nekik
mint a
a hive-

Ember Károly, Gerely József, Szöke Sándor, Róvó Lajos, Gáll Kristóf, Számord Ignác, Tóth Géza, Bodnár Gáspár, Herchl János, Szokolay István, Gyórfy János, Czike Imre, Csáky Elek, Mócsy László, Székely Károly, Dreisziger Ferenc, Glattfelder Gyula, Walter Károly, Angusztn Imre, Erdősi Károly, Ujházy László, Demény Dezső, Sturz György, Bertalan Vince, Zelliger Arnold, Veszely Odón, Fügecs Kálmán, Perényi János, Rohn Nándor, Göndör Károly, Ujlaky Géza, Kisfaludy Mihály, Schultz Imre, Guzeza Lajos, Novot István, Karaéson József, Számorovszky Rezső, Esztergályos József, Keményfy Dániel, Karaéson Imre és Kalovics Lajos.

A képzőintézetek jóváhagyott tanítástervére vonatkozólag gróf Mailáth G. püspök úr árti, hogy a hitoktatás tervét az egészről vegye ki a Tanács, mivel annak külön elkészítésére egy bizottság küldetett ki. Bilinsky L. kívánatosnak tartja, hogy a Tanügyi Tanács a magas kívánságnak megfelelően határozzon. A Tanács a már jóváhagyott tervet szétküldi és a hittani részről odanyomatja, hogy a hittani tárgyak terve csak addig bír érvénnyel, míg a Mailáth gróf erélyi püspök úr elnöksége alatt működő bizottság hittanítási tervzetét a nagyméltóságú püspöki kar kötelezően ki nem adhatja: amint ez megjelent, a Tanács pótlólag kinyomatja és az érdekelt intézeteknek késedelem nélkül szétküldi. A népiskolai tervzetek kinyomatásánál Bertalan V. indítványozza, hogy az a Szent-István-Társulat által árusítottak s annak jövedelméből a Tanügyi Tanács céljaira is jusson egy kis anyagi támogatás. Bilinsky a kiadói jog fenntartását a Tanács részére kötne ki, Gerely az anyagi előnyöket tünteti föl s a Tanács az ügyet Ember K. és Gerely J. elintézésére bizza.

A kath. polgári isk. tanítóképzők vizsgálati szabályzatát a nagyméltóságú püspöki kar megerősítette és elfogadta; a Tanács kérni fogja, hogy így ez a szabályzat, valamint az elemi tanítóképzők vizsgálati szabályzata is megküldessék, kinyomatás és terjesztés céljából.

A tanítóképző szakosztály előterjesztése az állami szakfelügyeletre vonatkozó miniszteri rendelet ügyében a Tanügyi Tanács részéről elfogadott s a Nagymélt. püspöki karhoz intézendő folirat kidolgozására és megindokolására dr. Bilinsky Lajos képzőintézeti igazgató kéretett föl. A Tanács határozatát a mult számban közöltük. Csáveleszky J. a püspök-főtanfelügyelő úr indítványára a polgári iskoláknak felügyeletére kiadott miniszteri rendelet ügyében is foliratot intéz a Tanács a nagymélt. püspöki karhoz. Guzsvenitz Vilmos igazgató jelenti, hogy a kiküldött bizottság ő Eminenciája a bíbornok-hercegprímás aranymiséjére nézve a következő ünnepély megtartását javasolja: 1. Elnöki megnyitó. 2. Alkalmi költemény. 3. Alkalmi beszéd. 4. Az Iskolaegyesület megalakítása. 5. A Tanügyi Tanács képviseltetése. Az ünnepi díszülés május 27-én lesz.

Dreisziger jelentést tesz a kath. tanítóegyesület országos szövetsége tárgyában s bemutatja az alapszabálytervezetét, amit a Tanács elvileg elfogad és az egész tervezet tárgyalását a nagygyűlés tárgysorozatába fölvenni határozza.

Ember Károly elnökletével bizottság adja át a pénztárt dr. Zelliger Vilmos pénztárosnak. Az augusztusi nagygyűlés tárgysorozatának megállapítása után az eredményes gyűlést az elnök berekesztette.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A tanítók és a politika. A világ összes tanítóságai között a francia állami tanítók érzik leginkább súlyát és átkát a politikának. A minisztertől a tanfelügyelőig, a prefektustól a képviselőig mindenki a nyakukon ül. Nem szabad nekik más politikai meggyőződésüknek lenni, mint amilyenek a miniszter vagy a prefektus a hiva. Baj, ha a képviselője kormánypárti, baj, ha

ellenzéki, mert ha amaz megbukik, bosszút allanak rajta, ha pedig valahogyan elszámítja magát, kormánypártira szavaz s mégis az ellenzékit választják meg, az utóbbi lesz az ellensége, aki a parlament szinfalai mögött nagyon könnyen megpuhíthatja a minisztert s a dolog vége át-helyezés rosszabb állomásra, az előleptetés-kimaradás, esetleges igazságtalan fegyelmi eljárás stb. Hát meg mennyi baja lehet a politizáló francia állami tanítónak a helyi hatóságokkal, a községi elüljárósággal, községi tanácsokkal, ha bátorodik nem osztolni az ő politikai meggyőződésükben! Azért határozták el először Cher-megye állami tanítói, hogy a politikától teljesen tartózkodni fognak s egyedül pedagógiai föladataiknak élnék. *Chauvelin* elnöklete alatt alapítottak is ilyencélű együletet, amelynek címe: *Amicale*, azaz a barát-ságos, békességes, tudniük: egylet, s föl-szólitották a többi francia tanítókat, hogy hasonló egyesületeket alapítsanak, ezek azután központi szervezetben egyesüljenek. Az üdvösséges eszme szépen haladt a megvalósulás felé, amikor a francia tanítószólitó egy különös eset világosította föl arról, hogy annak az egyletnek alapítása közönséges strebersegnek folyamánya volt. A francia tanítók ugyanis évente közös kongresszust szoktak tartani, ami nagyon üdvös dolog, mert hisz mindnyájan a közoktatást szolgálják és tudvalevőleg szerves az összefüggés az elemi és a többi fokú tanítás között. *Chauvelin* is résztvett azon a kongresszuson, s sűrűn emelt szót és azt hihetnök, hogy például mindig a tanítót megalázó és hivatását vagy állását veszélyeztető politikát korholta. De-hogy, Sőt teliver kormánypártinak mutatta be magát, amennyiben lármázott a katolikus iskolák ellen és szocialistának tüntette föl magát, szocialistának lenni pedig ez idő szerint hasznos Franciaországban, mert hisz képviselőik a parlamenti többségnek lényeges elemet alkotják. A kongresszuson jelenlevő tanítók, akik nem szocialisták, érdeme szerint nem egyszer lepisszegték *Chauvelin* s rászóltak azzal a kérdéssel, hogy merre van az *Amicale*? A francia tanítók pedig látván azt a közönséges streberkedést, vonakodnak a *Chauvelin* vezetése alatt álló politikátlan tanítóegyletbe belépni, mert nem akarják elnökük szerkerét tolni. Így bukott el Franciaországban az a hasznos eszme, amely a tanítókat a politika cinikus és veszélyes légköréből akarta kiszabadítani.

Tanítók szavazása. *Orlando*, olasz közoktatásügyi miniszter, mint többször megirtuk, a népoktatás reformjának törvényjavaslatát kidolgozta. A javaslatot azután kiadta az összes olasz tanítóegyleteknek s ezek, sajátásgos, Európában mindenesetre szokatlan módját választották annak, hogy miként mondjanak véleményyt a törvényjavaslatról. Nemcsak tanácskoztak róla, vagy bizottságokat küldöttek ki azok a tanítóegyletek, hanem egyenkint le is szavaztatták a tanítókat és tanítónöket. Tehát valóságos plebiscitum, vagy általános szavazás volt ez. Az

Szerkesztői üzenetek.

B. V. A: „Igazolványt” elküldtük. Várjuk a megírt dolgot; jobban szeretjük, hogyha röviden tárgyalja a kérdést. — O. L. Igen. Válassza, erre nézve számos példára lehet hivatkozni. — Sz. F. Pétereztet. A jegyzőkönyv ezen szavai: „Az osztálytanító mindig tartozik a kántori teendőkben segédkezni, az időt és módot, hogy mikor és mikép történjen ez, azt a kántortanítóval közösen és közösen ök intézik el maguk között” világosan és felmagyarázhatatlanul kifejezik, hogy igenis köteles az osztálytanító a kántori teendőkben segédkezni. Ez még vita tárgya sem lehet; természetes azonban, hogy csak „segédkezni” és nem egyszerűen a kántori teendők „végzését” szól a kötelezettség. — Z. J. A felvételhez joga van. A pályázatot a hivatalos lap közli, abból minden kérdésre megkapja a szükséges felvilágosítást. — M. J. Jönni fog. — E. I. Beérkezett. Közzétesszük. — Sz. Kozmet. Felhasználjuk. — T. L. Magunk is utána nézünk, hogy az ügyet elintézzék. — H. Sz. Igen a tanító megválasztható megyei bizottsági tagnak. — Sz. J. Igen, az iskolaszék gondnoka eskül tesz le az iskolaszéki gyűlésen. — B. A. Több kérdésére levélben feleltünk. — T. J. Az iskolaszék eljárása nem helyes; az állagos megválasztása a bevételek azt semmi körülmények között sem jelenti, hogy az esetleg több bevétel a fenntartó javára essék akkor, midőn a kevesebb bevétel nem egészíti ki az átlagosan felvett összegre. — Sz. B. K. 1. A kétüztől órán felül az osztályt visszatartani nem szabad. 2. Az orator betartandó, ez kötelesség. 3. Az iskolaszék beleegyezésével. — T. Egy néhány címet beszerztünk. — R. F. Ha lesz hirdető, akkor közzétesszük. Most töltötték be a megüresedett helyeket. — K. K. Lapunkban több ilyen könyvet ismerteltünk, hogy melyik volna viszonyainak megfelelőbb, azt mi még határozhatjuk meg. — A. M. Az évjuttatás korpóllétra joga van, hogyha mint okl. tanítónő rendszeresített állásban öt évet töltött; tehát folyamodék. — L. P. Levélben feleltünk. Az ígért ekket várjuk.

Felelős szerkesztő: Ember Karoly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Csalóközszentantali anyaegyházhoz tartozó Tanok fiókköztség tanítói állomásra, mellyel a kántorság is egybe van kötve, pályázat hirdették, azzal, hogy csak okleveles tanítók pályázhatnak. Tanítói javadalmazás: a község pozitívából havi előleges részletekben 600 kor. Tandíjából 300 kor., ezért köteles az ismétlősöket is tanítani. Szombat és ünnepek előtti napokon a szorgalmi időben végzendő litániákért Csény Péter alapítványból 60 kor., az iskola fűtésére 3 öl tüzelőfa. Kántorságért kap párber, stóla és misedíjak címén 300 kor. körül és a vallásalapból 64 kor. 64 fillert. Lakása áll: 2 szoba, konyha, kamara, istálló és az iskolához kertjéből. A pályázni szándékozók felszerelt kérvényeiket *ápril 20-ig* főt. *Lestény Sándor* alesperes tanfelügyelő úr címére küldendők Nagymagyar, Csalóköz. Pozsony megye. 138 2-2

Kassai egyházmegye.

A nyírjesi róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdettük. Javadalmazása: készpénz a hitközségtől 100 kor., a kassai püspöki alappól 52 kor. 2 fill., tandíjból 4 évi átlag szerint 35 kor., stóla és ostyasütés 40 kor., párber és egyéb tanítási díj terményekben (4 köből rozs, 4 köből zab, 50 meszely vaj, 50 itce főzelek) 100 kor., földjövődelen: 4 kat. hold és 180 ööl szántóföld s 359 ööl káposztás föld évi jövődelmé 15 kor. 94 fill. Fajlétmény: 50 tanköteles után 40 fillérjével számítva 20 kor. Szolgáltatmányok: 14 ígás és 15 kézi napszám 65 kor. Ezen jövődelmekhez járul a nmélt. vallás- és közokt.-ügyi m. kir. minisztériumtól államsegély 374 kor. Van két szobából

álló lakása, konyha, éleskamra, pince, istálló és csűr egybólas beltelekkel együtt. Csak okleveles és férfikántortanító pályázhatnak, kinek kötelessége a mindennapi és ismétlősököt oktatni s vasár-, ünnep- és hétköznapokon az istentiszteletek alatt orgonálni. Kellőleg felszerelt kérvények f. évi *május hó 18-ikán*, amely napon a választás is megéri, alulírotthoz küldendők. Személyesen megjelenés előnyben részesülnek. Nyírjes, u. p. Girált, Sáros vm. *Magyar Elek* róm. kath. lelkész s iskolaszéki elnök. 143 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A viszáki róm. kath. iskolához pályázat hirdettük. Javadalma 500 kor., államsegély az átírás után kiutalva 160 kor., a hitközségtől; kántori illeték címén 3 hold föld, vagy annak haszonértéke 60 kor. Tandíj 80 kor. ez azonban már az idén 60 kor.-val nagyobbodik, minthogy a tanulók száma növekedett. Tanteremfűtésre fa. Csinos új iskola és lakás. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök vallásérkölesős oktatása, vasár és ünnepeken a hitmák végzése, temetés és esetleg egyéb kántori teendők. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok *ápril 16-ig* az *szécsi esperesi hivatalhoz* küldendők. A választás 18-án lesz Viszákon. Személyes megjelenés előnyös. 142 1-1

24 dallamos és csinos praeludium

mind új!

utalványon rendelve csak 1.50 kor. utánvételes rendelés 55 fillérrel többé kerül.

Szeged 6. ZÁMBÓ KÁROLY r. k. kántor

141 1-4

Orgonaépítési műintézet.

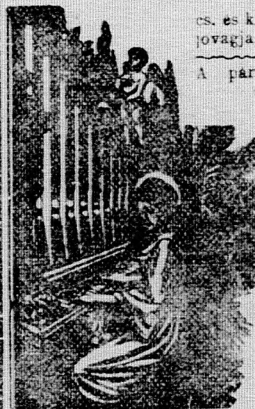
Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utcza 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentisr. lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A párisi és bécsi világkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta leguymású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, menühangu orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindenemű orgonagyavításokat és hangolásokokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarbantartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezletek és rajzok kívánatra díjtalanul.

† Husvétii ajándékkönyvek †

Ahitat szárnyain. Hittudomány és vallásos költészet. Irta *Re. Alabó*. Fűzve rajzokkal. Fűzve K 4. — kötet K 4.

Baldog Alaceque M. Margit élete és a jezsuiták Szászországban. Irta *Bongárd Emil*. Fordította Szentannai Speitt Gyula. Fűzve K 120. kötet K 220.

A hajdalom. Irta *Bongárd Emil*. Fordította Szentannai Speitt Gyula. Fűzve egyszerű papírral K 120. rajzokkal papírral K 2. — díszkötésben K 220.

Művészettörténeti korrajzok. Bevezetés a művészettörténetbe. Irta *Dvornik Kornél*. 161 képvel. Fűzve K 440. kötet K 220.

A mi Urunk Jézus Krisztus. Irta *Dupontoup G.* Fordította Huschek Antal. Kis negyedret alakú. 150 oldal. Egy műbőrpapírral. 5-letes önképzőanyag. 100 késsel. Díszes kötésben K 12. — egyszerű műbőrpapírral, sejtömölésben K 20. —
Katholikus Oktató és Epületeskönyv. Irta

Grafine Léonard. Rövid értelmezése a vasárnapi és ünnepi lelkéknek és evangéliumoknak, ezekből levő hit- és erkölcsi tanításokkal és az egyházi szertartások magyarázatával. Harmadik átdolgozott kiadás. Képekkel. Fűzve K 440. vászonkötésben K 6. — fűbőrötésben K 7. —
Magyarországi Szent Erzsébet. A tragédia akadémiai által jutalmazott mű. Irta *Horn Emil*. Fordította dr. Bada István. Ara K 2.

Az Úr Jézus születőidjén. Utóírás. Irta *Huber Lajos*. Fűzve rajzokkal. Szemes borítékban K 3. —
Szent István király élete. A Szent-István-Társulat választmányának előadásából. Irta *Dr. Karácsi J.* Ara K 3. —

A Csendes Oceanon. Utazási élmények. Irta *May Károly*. Fordította Székrenyi Lajos. Kötet K 6. —

A Szent-István-Társulat története. Ötvenedik évfordulója alkalmából. A társulat megválasztásából. Irta *Dr. Natter J.* Ara K 3. —

Katholikus levelek egy megtéror nőhöz. Irta *Platz Bonifác*. Kötet K 2. —

UJDONSÁG! Az ember eredése, fajjegysége és kora. UJDONSÁG!
— Irta *Platz Bonifác*. Ara K 5. —

A keresztény nő. Irta *Huschek Antal*. Képekkel. Kötet K 3.

Üdvözlég Maria. Irta *Stoll Albán*. Fordította Huschek Antal. Képekkel. Kötet K 3. —

A megszabadított Jeruzsalem. Irta *Tourgueniev Tassó*. Olaszból fordította Janosi Gusztáv. Kötet. Díszes kötet. Vörösmetszővel K 680. — aranyfűzővel K 760.

Szentek élete. Képekkel tekintettel a magyar szentekre. Irta *Vogel Mária S. J.* Egy címképpel. Kötet K 14.

Az ó- és újszövetségi Szentírás a Vulgata szerint. Kaldi György fordítása nyomán jegyzetekkel átdolgozva. Fűzve K 8. — fűbőrötésben K 12. — Egész bórötésben K 15. —

Az Úr Jézus Krisztus négy evangéliuma és az apostolok cselekedetei. A Vulgata szerint, figyelemmel az eredeti szövegre. Kaldi György fordítása nyomán rövid jegyzetekkel átdolgozva. Ara K 140.

Fabiola vagy a katakombák egyháza. Irta *Veseman Miklós*. Angol eredetiből fordította Ilanek Agoston. Képekkel. Negyedret kiadás. Díszkötésben K 7. —

Egyenaz egyszerű kiadás, nyolcadret. Fűzve K 240. kötet K 360.

Gyónási könyvecske. Irta Dréher Tivadar. Ara 36 fillér.

==== Megrendelhetők: =====

a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában

Budapest. VIII.. Szentkirályi-u. 28.

könyvkereskedésében

Budapest. IV.. Kecskeméti-u. 2. sz.